

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Gäller för: Verksamhet Onkologi, Strålbehandling Sahlgrenska

Innehållsansvar: Therese Alm, (theal8), Sjuksköterska onkologi

Granskad av: Flera granskare finns - se eftersättsblad

Godkänd av: Andreas Hallqvist, (andha16), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-04-24

Giltig till: 2028-04-24

Symtomlindring vid biverkningar vid strålbehandling mot cancer i lunga och esofagus (ej SBRT)

Innehållsförteckning

Revideringar i denna version.....	1
Syfte	2
Arbetsbeskrivning	2
Allmänt.....	2
Patientinformation vid start.....	2
Kontroller	2
Symtomkontroll.....	2
Symtomhantering	3
Avslutning/uppföljning	4
Arbetsgrupp.....	4

Revideringar i denna version

För palliationer ≥ 33 Gy som fått sin behandling i Borås så rapporteras till Team 1 via telefon, 031-3426083 vid avslut.

Ny förtydligande mening under syfte: Gäller för behandlingspersonal och patienter som får kurativt syftande strålbehandling (ej SBRT) samt palliationsbehandling med ≥ 33 Gy.

Under lätt illamående så är Postafen utbytt till Metoklopramid.

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Mer restriktiv formulering kring NSAID, används med stor försiktighet vid bland annat samtida cytostatikabehandling, hög ålder och blodförtunning (obs på magsår). Kontakta stråljour.

Syfte

För att patienter med cancer i lunga och esofagus skall få så enhetlig och jämlik vård som möjligt relaterat till de biverkningar och omvårdnadsbehov som uppstår i samband med strålbehandling. Gäller för behandlingspersonal och patienter som får kurativt syftande strålbehandling (ej SBRT) samt palliationsbehandling med $\geq 33\text{Gy}$.

Arbetsbeskrivning

Allmänt

Strålbehandling mot lunga och esofagus kan ge symptom från organen i området som bestrålas men kan också påverka patientens allmäntillstånd om den ges i samband med konkomitant cytostatika.

Patientinformation vid start

Information hur behandlingen går till och eventuella biverkningar som kan uppkomma. Aktuell [Patientbroschyr, lunga och matstrupe](#).

Kontroller

Symptomkontroll: vid behandlingsstart, 1 gång/vecka samt vid behov.

Riskbedömning undernäring: vid start. Vid risk, kontakta [dietist](#).

Vikt: vid start och 1 gång/vecka, 2 ggr/vecka vid viktnedgång två veckor i rad.

Läkarbesök: enligt [Läkarbesök under pågående strålbehandling](#)

Blodprover: 1 gång/vecka enligt [Blodprovstagning under strålbehandling](#).

[Handläggning av patienter med benmärgstoxicitet inom vo onkologi](#)

[Neutropena patienter inom vo onkologi handläggning](#)

Symptomkontroll

För hjälp vid bedömning använd aktuella [Bedömningsskalor](#)

- Kost, vikt
- Smärta VAS
- Andning
- Illamående
- Hud/Slemhinnor
- Fatigue

Symtomhantering

Generella råd som ett stöd för sjuksköterskor i det dagliga arbetet.

Ytterligare stöd fås genom att kontakta stråljour.

<p><i>Kost, vikt</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Ofta har dessa patienter en viktnedgång vid behandlingsstart. Gör riskbedömning• Vid upplevda svårigheter att få i sig mat eller viktnedgång 2 veckor i rad eller > 2 kg sedan strålstart, kontakta dietist.• Informationsbroschyr kost för patienter som får strålbehandling finns i patientens blå pärm.• Sond v.b. Näringsdrycker. Uppmana patienten att ta dessa.	<p><i>Illamående</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Riskbedöm-vid behandling över magsäck/matstrupe kan förebyggande antiemetika beaktas.• Lätt illamående: kostråd, Metoklopramid alternativt Ondansetron 4-8 mg v.b• Måttligt illamående: som ovan + Ondansetron 8mg X 2. Kontakta stråljour.• Kraftigt illamående: kontakta stråljour• Om patienten får konkomittant cytostatika har de ett antiemetika-schema. Be patienten följa schemat och vid behov kontakta cytostatikassk för konsultation. Ondansetron kan ge obstipation och huvudvärk.
<p><i>Smärta</i></p> <ul style="list-style-type: none">• VAS 0-3: Lättare smärta. Paracetamol 500 mg, 2st tabletter, 30 min före måltid max 8 tabletter per dygn. Om det är svårt att svälja kan man krossa tabletterna i grädde alternativt ta brustablett. NSAID används med stor försiktighet vid bland annat samtida cytostatikabehandling, hög ålder och blodförtunning, (obs på magsår). Kontakta stråljour.• VAS 3-5: Måttlig smärta. Fulldos Paracetamol. Ev. Omeprazol, Opioider. Sök stråljour.• VAS 5-10: Svår smärta. Sök stråljour.	<p><i>Slemhinnor och svalg</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Slemhinnorna i matstrupen kan bli irriterade av behandlingen. Detta kan ge upphov till ökad slembildning och hosta.• Patienten kan få besvär med smärta, sveda och klumpkänsla i behandlingsområdet och det kan bli svårare att äta. Magsyredämpande läkemedel. (se smärta) <p><i>Hud</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Smörj med mjukgörande oparfymerad kräm (ex Decubal) och vid behov med Ovixan (kortisonkräm). Man kan även behöva smörja på ryggen. Dokumentera enligt RTOG skala.
<p><i>Andning</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Kontrollera vid start patientens status och fråga om patienten blir andfådd vid aktivitet/vila.• Var uppmärksam på om patienten blir mer andfådd.<ul style="list-style-type: none">○ Ta POX v.b.○ Kontakta stråljour v.b.	<p><i>Fatigue</i></p> <ul style="list-style-type: none">• De patienter som får konkomittant cytostatika är i riskzonen för allvarlig infektion.• Fatigue bör bedömas nogsamt för att utesluta infektion, utöver symtomlindring. Se bedömningskala enligt RTOG:<ul style="list-style-type: none">○ 0 - Ingen trötthet, energifylld○ 1 - Ökad trötthet, men ingen påverkan på dagliga aktiviteter○ 2 - Trött, förmåga att utföra viss aktivitet, men behöver vila○ 3 - Mycket trött, tappat förmågan att utföra vissa dagliga aktiviteter○ 4 – Extremt trött, behov av att vila och/eller sova hela dagen

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Avslutning/uppföljning

Slutbesök skall vara inbokat på Thoraxmottagningen enligt [Läkarbesök under pågående strålbehandling](#), därifrån ombesörjs kontakt med inremitterande/ev. uppföljning på Team 1.

För patienter som är remitterade från Göteborg och får sin behandling i Borås så rapporteras till Team 1 via telefon, 031-3426083. (palliationer $\geq 33\text{Gy}$)

Arbetsgrupp

Therese Alm, specialistsjuksköterska onkologi, Strålbehandling
Sahlgrenska (theal8)

Victor Johansson, specialistläkare onkologi (vicjo8)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Onkologi, Strålbehandling Sahlgrenska

Innehållsansvar: Therese Alm, (theal8), Sjuksköterska onkologi

Granskad av: Maria Kastberg, (marka119), Sjuksköterska onkologi, Victor Öhrvall, (vicoh2), Specialsjuksköterska

Godkänd av: Andreas Hallqvist, (andha16), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9775-406090012-59

Version: 8.0

Giltig från: 2026-04-24

Giltig till: 2028-04-24